УДК 330.117

Глушенкова А.А., к.г.н.,
Державний університет телекомунікацій

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ НОВИХ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ЯК СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Визначено термін екосистема IT-стартапу як приклад функціонування середовища інноваційної діяльності підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації. Систематизовано основні суб'єкти екосистеми IT-стартапу згідно їх функцій і стадіям розвитку стартапу, на яких вони з ним взаємодіють. Визначено основні напрямки розвитку середовища інноваційної діяльності підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, середовище інноваційної діяльності, підприємства сфери телекомунікацій та інформатизації, IT-стартап, екосистема IT-стартапу.*

Постановка проблеми. Сучасність характеризується швидким розвитком інформаційних технологій, коли будь-яка людина за допомогою мережі Інтернет може реалізувати свої підприємницькі можливості. Знання, технології, ресурси - все це знаходиться в крокової доступності завдяки мережі. За допомогою інтернет-технологій можна вирішити безліч проблем сучасного суспільства. Відповідно, саме в цій ніші зосереджена величезна кількість стартапів - невеликих компаній, які тільки починають свою операційну діяльність або планують своє відкриття, їх діяльність заснована в основному на розробці і впровадженні нововведень різного ступеня новизни і зосереджені вони в основному в сфері телекомунікацій та інформатизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теоретичних і практичних аспектів управління інноваційним розвитком присвячені наукові розробки відомих українських і зарубіжних учених: О. Амоші, Л. Антонюка, В. Аньшина, І. Балабанова, С. Валдайцева, А. Гальчинського, В. Гейця, С. Глазьєва, І. Грозного, В. Диканя, В. Павлової, С. Ілляшенка, П. Завліна, В. Мединського, Л. Нейкової, І. Павленка, П. Перерви, В. Семиноженка, В. Стадника, Р. Фатхутдинова, Д. Черваньова та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Однією з основних причин створення, успішного розвитку та подальшого існування стартапів можна вважати неповороткість і повільність великих корпорацій, які успішно використовують уже наявні продукти, а розробкою і створенням нових майже не займаються. Тому стартапи, завдяки своїй мобільності в плані втілення нових ідей становлять конкуренцію великим корпораціями.

Проте, такі невеликі підприємства є дуже залежними від впливу зовнішнього середовища, оскільки ще не мають внутрішніх ресурсів, достатніх для його нівелювання. У вітчизняній літературі не достатньо висвітлена специфіка функціонування зовнішнього середовища інноваційної діяльності нещодавно створених підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації.

Мета статті – розкрити суть поняття екосистеми IT-старапу як середовища інноваційної діяльності підприємств сфери телекомунікацій та інформатизації, визначити основні функції та суб'єкти екосистеми IT-стартапів, запропонувати напрямки її розвитку.

Викладення основного матеріалу. Основне завдання будь-якого нового стартап-проекту – запуститися в максимально короткі терміни з мінімальними витратами і почати генерувати дохід. IT-стартапи (стартапи у сфері інформаційних технологій) мають в даному

випадку важливу перевагу – порівняно невисокі витрати на запуск проекту, оскільки немає необхідності вкладатися в дорогі основні засоби. Крім витрат безпосередньо на розробку, основними витратами типового IT-стартапу є придбання програмного забезпечення та засобів розробки, а також оренда інфраструктури для запуску проекту. При цьому доступ до найбільш актуальних і ефективних технологій є одним з визначальних чинників при створенні конкурентоспроможного продукту [5].

У більшості випадків розробники надають перевагу використанню відкритих технологій – це дозволяє обійтися без витрат на програмне забезпечення і дає відносну незалежність майбутнього проекту. Варто відзначити, що більшість основних платформ і засобів розробки є відкритими і доступні для всіх. На комерційній основі поширюються в основному спеціалізовані та галузеві рішення, які на початковому етапі розвитку компаній використовуються досить рідко.

Разом з тим, найбільші вендори програмного забезпечення зацікавлені, щоб їхні технології і продукти використовувалися в якомога більшому числі проектів. Тому багато з них пропонують спеціальні умови для молодих компаній, що бажають розробляти програмні рішення або впроваджувати сервіси. Очевидно, що подібна співпраця вигідна обом сторонам - виробники програмного забезпечення отримують можливість залучити до використання своїх продуктів нових користувачів, а розробники отримують на пільгових умовах доступ до найсучасніших технологій, засобів розробки, а головне – до компетенцій та технологічної підтримки великого виробника програмних продуктів [7].

Однак, не варто нехтувати впливом зовнішнього середовища на розвиток IT-стартапу. У ринковій економіці зовнішнє середовище вкрай динамічна, тому його вивчення дозволяє організації перебудовувати свою внутрішню структуру, пристосуватися до мінливих умов, що в цілому забезпечує ефективність функціонування і конкурентоспроможність. Середовище інноваційної діяльності в цьому випадку можна порівняти з екосистемою, оскільки суб'єкти цього середовища тісно взаємопов'язані і постійно впливають на діяльність один одного.

Таким чином, екосистема стартапу – це комплекс організацій, установ, підприємств, що сприяють розвитку інноваційної діяльності та забезпечують успішне заснування і становлення стартапу.

Ключовим і необхідним чинником розвитку екосистеми стартапів є наявність дослідників і компаній, що займаються розробкою передових технологій в області IT і сприяють припливу нових ідей.

Основними функціями екосистеми стартапу можна назвати обмін ідеями, критику, оцінку і вибір ідей, пошук інвесторів, комерціалізації нововведень або створення структур, які будуть реалізовувати ці нововведення, підтримку телекомунікаційної інфраструктури, навчання і консультування. Всі ці функції можна розділити на три групи: інформаційна підтримка, організаційна підтримка, фінансова підтримка.

Суб'єкти екосистеми стартапу взаємодіють з ним на різних стадіях його розвитку – на початковій, стартап стадії і пост-стартап стадії. Початкова стадія – часовий період, який триває від моменту зародження ідеї до виходу товару на ринок.

Стартап стадія – вирішальна стадія для будь-якого стартапу – стадія запуску і початковий період його роботи на ринку. На цій стадії стартап займає на ринку стійке положення і впевнено рухається до завоювання ніші, яка була намічена на стадії бізнес-плану. Розширювати бізнес компанія може як самостійно, так і за рахунок придбання інших компаній.

Під стадією виходу (пост-стартап стадія) в першу чергу мається на увазі вихід з бізнесу (частково або повністю) бізнес-ангелів та венчурних інвесторів, які раніше брали участь у фінансуванні стартапу. Вихід може відбуватися через продаж фірми стратегічним інвесторам, через розміщення акцій компанії на біржі (вихід на IPO) і через приватне розміщення (продаж акцій підприємства фондам прямих інвестицій).

Основними суб'єктами екосистеми IT-стартапу крім власне стартапу є: бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, технопарки, венчурні фонди, бізнес-ангели, інститути розвитку, науково-дослідні установи, банки ідей, консультанти, «пакувальники проектів», техно-блоги, користувачі, бізнес-партнери (рис. 1). Вони надають стартапу організаційну, фінансову та інформаційну допомогу, а результатом роботи екосистеми є виникнення нових успішних компаній.

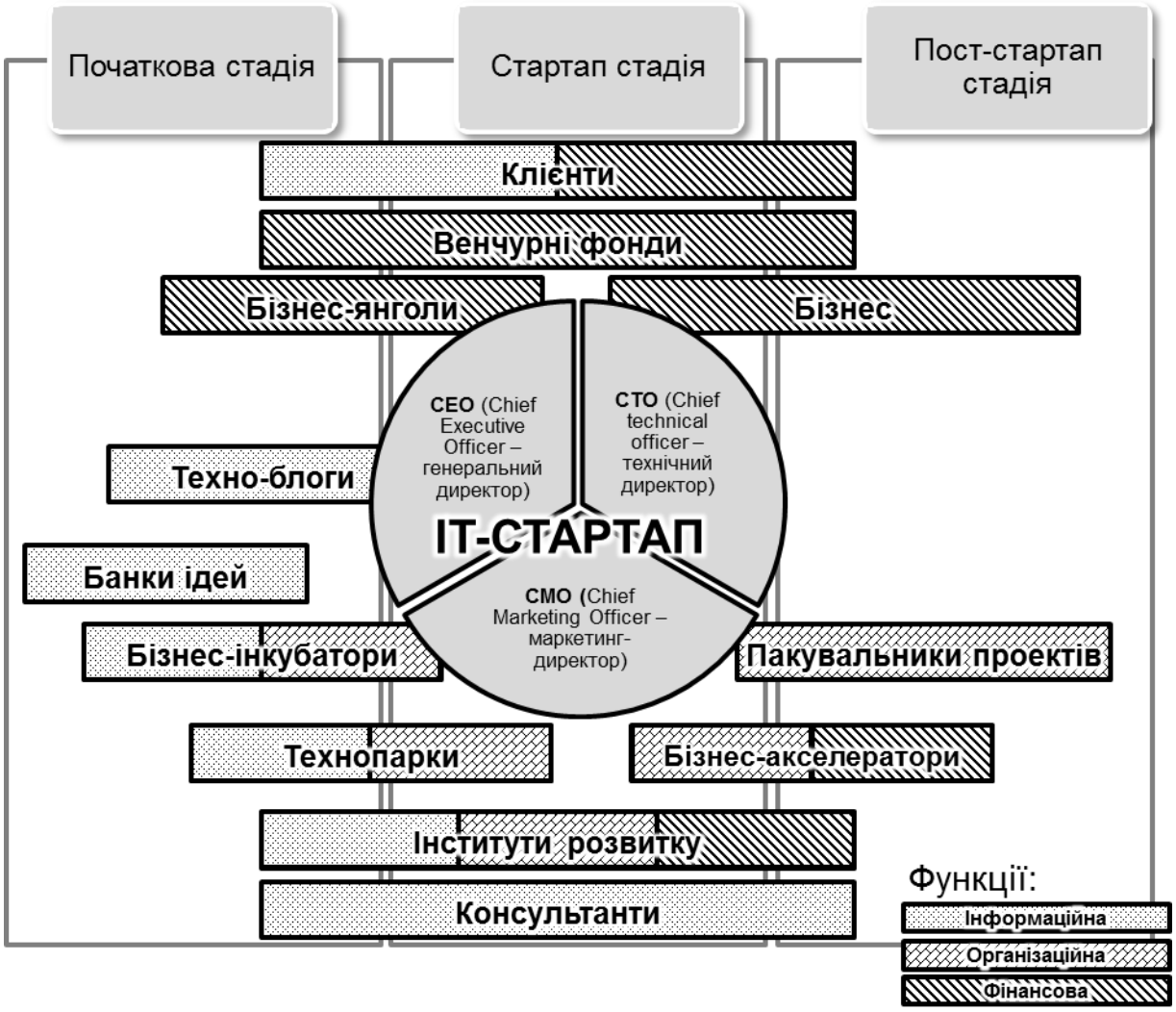

Рис. 1. Екосистема IT-стартапа

Венчурний фонд – інвестиційний фонд, орієнтований на роботу з інноваційними підприємствами та проектами (стартапами). Венчурні фонди здійснюють інвестиції в цінні папери або частки підприємств з високим або відносно високим ступенем ризику в очікуванні надзвичайно високого прибутку. Зазвичай, 70-80% проектів не приносять віддачі, але прибуток від решти на 20-30% окупає всі збитки.

Бізнес-ангел (англ. Businessangels, також відомі як неформальні інвестори) – приватний інвестор, який вкладає кошти в інноваційні проекти (стартапи), як правило в обмін на повернення вкладень і частку в компанії. Існує тенденція до організації таких бізнес-ангелів в ангельські групи або ангельські мережі з метою обміну дослідженнями і формування пулів інвестиційного капіталу для поділу ризиків, а також для надання порад компаніям з їх портфелів. З огляду на те, що вони вкладають кошти на самій ранній стадії проекту (після засновників), бізнес-янголи вкладають ресурси в проекти, які мають можливість отримання високого прибутку, ніж той, який можна отримати від традиційних

інвестицій. Зазвичай вони є сполучною ланкою між стадією самофінансування бізнесу та стадією, коли підприємство потребує обсязі фінансування, яке може запропонувати венчурний інвестор.

Бізнес-інкубатор – організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння в придбанні ними фінансової самостійності. Окремим видом бізнес-інкубаторів є інноваційні бізнес-інкубатори.

Функції бізнесів-інкубаторів :

– надання приміщення для офісів/майстерень на умовах оренди, часто (у деяких містах/центрах) за цінами нижчими від ринкових і з гнучкими умовами одержання додаткового місця за вимогою,

– адміністративні і технічні послуги (телефон, копіювання, приміщення для конференцій/зустрічей, секретаріат і т. д.)

– консалтинг/бізнес-планування для починаючих і потенційних підприємців. Також можливий широкий набір інших (консалтингових) послуг, трансфер технологій, пропозиції по проведенню семінарів і тренінгів і т. д.

Бізнес-акселератор - організація, що займається інтенсивної програмою розвитку стартапу і швидким навчанням його авторів. Забезпечує стартапам експертну підтримку, освітлення в ЗМІ, надає передпосівні інвестиції в обмін на частку в проекті для інвестора, а також виводить їх на стадію презентації інвесторам.

Технопарк - науково-інноваційний центр, територіально виділений комплекс, який об'єднує в собі організації, фірми, об'єднання, що охоплюють весь цикл здійснення інноваційної діяльності від генерації нових ідей до випуску і реалізації наукомісткої продукції. Технопарк, як правило, заснований на базі провідних університетів, інших наукових організацій, включаючи сервісні та виставкові комплекси, фірми.

Технопарки – масштабні інноваційно-технологічні центри, в яких забезпечуються умови, максимально сприятливі для науково-технічних інноваційних проектів, виконуваних спільними зусиллями наукових центрів і промисловості. Технопарки створюються великими науковими центрами на спеціально відведених для них упорядженних територіях, насичені першокласною інженерною, науково-виробничої, інформаційної та соціальною інфраструктурою.

Інститути розвитку – зазвичай некомерційні організації, головною метою діяльності яких є сприяння розвитку тієї чи іншої сфери. Основними напрямками діяльності є впровадження і підтримка навчальних програм, підтримка ефективного обміну інформацією, взаємодія з органами державної влади, розробка пропозицій щодо регуляторної політики в даній сфері, правова підтримка і т.

«Пакувальники проектів» - організації або фізичні особи, які надають послуги з експертизи та оформлення пакету інноваційного проекту, розробки та підтримки презентацій бізнес-ідеї потенційним інвесторам. Вони виступають посередниками між командою стартапу і потенційним інвестором.

Техно-блог (англ. Blog, від weblog, «мережевий журнал або щоденник подій») – це веб-сайт, основний зміст якого – записи, зображення чи мультимедіа контент на технічну тематику, регулярно додаються. Темами статей в таких блогах дуже часто стають новинки техніки, тому вони можуть бути як майданчиком для рекламної діяльності стартапу, так і джерелом інформації і нових ідей.

Не варто також нехтувати впливом на стартап майбутніх користувачів та інших підприємств (як партнерів, так і конкурентів). Дуже часто команда IT-стартапу співпрацює з потенційними споживачами продукту, як в інформаційному (на споживачів перекладається створення контенту, тестування продукту, пошук шляхів його вдосконалення), так і в фінансовому плані (багато бізнес-моделей IT-стартапів передбачають збір коштів силами майбутніх споживачів).

Існує думка, що така екосистема на регіональному рівні повинна будуватися навколо університету, однак, безумовно, в тісному взаємозв'язку з виробництвом, бізнесом [9]. Важко переоцінити роль університетів у формуванні інноваційної екосистеми. Університет має можливість навчати і сприяти становленню вчених і інноваційних менеджерів, а також створювати спільноти, в середовищі яких відбувається обмін ідеями та залучення інвесторів з метою комерціалізації нововведень.

Висновки. На жаль, екосистема ІТ-стартапів в Україні знаходиться на початковому етапі свого розвитку – існують лише окремі ланки, які зазвичай не пов'язані між собою і співпрацюють лише епізодично (це в основному технопарки, бізнес-інкубатори, венчурні фонди). У той же час в Україні є значний інноваційний потенціал, реалізація якого дозволила б підвищити конкурентоспроможність країни в різних сферах, в тому числі і в сфері телекомунікацій та інформатизації.

Крім того, важливою проблемою є недосконалість законодавчих норм, що регулюють венчурний бізнес і захист інвестора. Тому на сьогоднішній день значна частина інвесторів бере участь в венчурної діяльності, використовуючи зарубіжні організаційно-правові форми.

Варто відзначити, що екосистема не працюватиме, якщо в ній не будуть народжуватися успішні проекти. Підприємці, які успішно продають або акціонують свої компанії, стають прикладом для наслідування, консультантами та інвесторами. Тому, чим більше значні успіхи, до яких веде функціонування екосистеми, тим сильніше вона стає і тим більше сприяє становленню ефективної інноваційної діяльності в країні.

Система накопичення ідей нових продуктів також передбачає наявність досвідченого, добре поінформованого збутового персоналу, який відстежує появу ідей клієнтів і дистриб'юторів, і існування чіткої процедури передачі цих ідей в відповідний пункт збору інформації в фірмі. Крім того важливо забезпечити зворотний зв'язок з джерелами ідей. [8]

Таким чином, можна виділити кілька напрямків розвитку середовища інноваційної діяльності:

– забезпечення інтеграції бізнесу та вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ;
– застосування системного підходу при плануванні розвитку інноваційної інфраструктури;
– створення інститутів розвитку; створення нових бізнес-інкубаторів;
– створення технопарків і технополісів;
– створення умов для діяльності венчурних фондів;
– організація об'єднань бізнес-ангелів; приведення законодавства в сфері інтелектуальної власності у відповідність до вимог сучасності;
– популяризація підприємницької діяльності.

Література

1. Eric von Hippel Democratizing Innovation / Eric von Hippel // The MIT Press Cambridge, Massachusetts – London, England,2005

2. Заговора О.В. Учёт особенностей ИТ-проектов при определении их жизненного цикла [Електронний ресурс] / Заговора О.В., Концевич В.Г. // Научная электронная библиотека "Киберленинка" - Режим доступу: http://cyberleninka.ru/article/n/uchet-osobennostey-it-proektov-pri-opredelenii-ih-zhiznennogo-tsikla

3. Інноваційний менеджмент у період модернізації економіки [Текст]: колект. моногр. / О. В. Литвин [та ін.]. - Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. - 216 с.

4. Копейкина Л. Экосистема для инновационного бизнеса [Електронний ресурс] / Л. Копейкина // TheAngelInvestor. - Режим доступу: http://theangelinvestor.ru/article/index.php?ELEMENT_ID=135

5. Магдануров Г. Успешный стартап: как открыть свій бизнес в ИТ-индустрии? [Електронний ресурс] / Г. Магдануров // Материалы онлайн конференции. - Режим доступу: http://ria.ru/online/20120301/583384811.html

6. Молоткова Н.В. Инфраструктура управления качеством ИТ-проектов [Електронний ресурс] / Молоткова Н.В., Сахаров И.С. // Вопросы современной науки и практики. Университет им. В. И. Вернадского - Режим доступу: http://vernadsky.tstu.ru/pdf/2008/03g/22g_13.pdf

7. Никитин М.А. Как начать собственный ИТ-бизнес [Електронний ресурс] / А.М. Никитин. Режим доступу: http://www.cnews.ru/reviews/?2013/09/17/543298

8. Уэбстер Фредерик Э. Семь стадий разработки нового продукта [Електронний ресурс] / Уэбстер Фредерик Э. // FEW Consulting Services, Inc., центр дистанційної освіти. - Режим доступу: http://www.elitarium.ru/razrabotka_novogo_produkta/

9. Яковлева А.Ю. Инновационная экосистема – как ключевой фактор успеха «выращивания» малой венчурной компании / Яковлева А.Ю. // «Креативная экономика». - 2009. - №2 (26). - С. 24-28.

Глушенкова Анастасия Анатольевна. Особенности развития экосистемы деятельности новых предприятий сферы телекоммуникаций и информатизации как среды инновационной деятельности в Украине. *Определён термин экосистема ИТ-стартапа как пример функционирования среды инновационной деятельности предприятий сферы телекоммуникаций и информатизации. Систематизированы основные субъекты экосистемы ИТ-стартапа согласно их функциям и стадиям развития стартапа, на которых они на него влияют. Определены основные направления развития среды инновационной деятельности предприятий сферы телекоммуникаций и информатизации.*

Ключевые слова: *инновационная деятельность, среда инновационной деятельности, предприятия сферы телекоммуникаций и информатизации, ИТ-стартап, экосистема ИТ-стартапа.*

Glushenkova Anastasia. Features of the development of new business activities ecosystem of telecommunications and information as an environment of innovation activity in Ukraine. *Definitely term ecosystem of IT startups as an example of the operational environment of innovative activity of enterprises in the sphere of telecommunications and information. Systematized the main actors of the ecosystem of IT startup according to their functions and development stages of a startup in which they affect him. The main directions of development of environmental innovation enterprises in the sphere of telecommunications and information.*

Keywords: *innovation, the environment of innovation, the company of the telecommunications and information, IT startup ecosystem IT startup.*

УДК 323.21:346.542

Ващенко О.О., к.політ.н., доц.,
Державний університет телекомунікацій

ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Формування демократичних політичних цінностей в умовах трансформаційних перетворень передбачає передусім усвідомлення їх значимості у процесі політичної соціалізації. Політична соціалізація як процес формування політичних цінностей особистості передбачає ряд передумов, факторів впливу, чинників, інструментів і засобів.